

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΠΑΣΟΚ - ΚΙΝΗΜΑ ΑΛΛΑΓΗΣ

Αικατερίνη Σπυριδάκη – Βουλευτής Ν. Λασιθίου

Αθήνα, 03 Δεκεμβρίου 2025

ΑΝΑΦΟΡΑ

Προς:

Τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, κ. Κυριάκο Πιερρακάκη

Τον Υπουργό Υγείας, κ. Άδωνι Γεωργιάδη

Την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, κα Νίκη Κεραμέως

Την Υπουργό Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, κα Σοφία Ζαχάρακη

Την Υπουργό Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, κα Δόμνα Μιχαηλίδου

ΘΕΜΑ: « Ο Δεκάλογος Ευαλωτότητας της Ε.Σ.Α.μεΑ. και η ανάγκη άμεσων παρεμβάσεων »

Κυρίες Υπουργοί,

Κύριοι Υπουργοί,

Σας καταθέτω ως Αναφορά το Δελτίο Τύπου της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία για την 3η Δεκεμβρίου 2025, Εθνική και Παγκόσμια Ημέρα Ατόμων με Αναπηρία, στο οποίο αποτυπώνεται η δυσμενής πραγματικότητα που βιώνουν τα άτομα με αναπηρία, χρόνιες ή/και σπάνιες παθήσεις και οι οικογένειές τους στη χώρα μας. Σύμφωνα με τη Συνομοσπονδία, το 2025 υπήρξε χειρότερο από το 2024 για την καθημερινότητά τους, με εντεινόμενες ανισότητες, μεγαλύτερη φτώχεια και μειωμένη πρόσβαση σε βασικά δικαιώματα.

Όπως αναφέρει η Ε.Σ.Α.μεΑ., ο «Δεκάλογος του Αποκλεισμού και της Ευαλωτότητας» περιλαμβάνει κρίσιμες επισημάνσεις. Η φτώχεια αυξάνεται σταθερά: το ποσοστό κινδύνου φτώχειας στα άτομα με αναπηρία ανέβηκε από 28,3% το 2021 στο 33% το

2024, ενώ το ¼ των ατόμων με αναπηρία ζει με οικογενειακό εισόδημα κάτω των 600 ευρώ τον μήνα, εκτός επιδομάτων. Οι ιδιωτικές δαπάνες υγείας παραμένουν υψηλές και οι ανικανοποίητες ανάγκες υγείας αυξάνονται. Στο πεδίο της εργασίας, τα στοιχεία δείχνουν ελάχιστη πρόοδο: το 82% των νέων 15-24 ετών και το 49,2% των ηλικιών 25-34 δεν έχει εργαστεί ποτέ. Οι υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας, όπως ο Προσωπικός Βοηθός, παραμένουν πιλοτικές και χωρίς εξασφαλισμένη καθολικότητα, ενώ η έλλειψη στρατηγικής αποϊδρυματοποίησης και σταθερής χρηματοδότησης για ΣΥΔ και ΚΔΑΠ ΑμεΑ συντηρεί τον θεσμικό αποκλεισμό. Στο ζήτημα των οικονομικών βαρών, η Ελλάδα κατατάσσεται πρώτη στην Ευρώπη με 44,5% των ατόμων με αναπηρία να έχουν ληξιπρόθεσμες οφειλές, ενώ το 33% ζει σε νοικοκυριά με υπερβολική επιβάρυνση από το κόστος στέγασης — το υψηλότερο ποσοστό στην ΕΕ. Οι ελλείψεις σε προσβασιμότητα παραμένουν διαχρονικές, ενώ σημαντικά κενά καταγράφονται και στην εκπαίδευση, με ελλείψεις σε ΕΑΕ, Παράλληλη Στήριξη, ΕΒΠ, σχολικούς νοσηλευτές και μεταφορές μαθητών.

Η φετινή 3η Δεκέμβρη δεν είναι ημέρα γιορτής· είναι σκληρή υπενθύμιση μιας πραγματικότητας που δεν αλλάζει με εξαγγελίες. Τα στοιχεία της Ε.Σ.Α.μεΑ. αποκαλύπτουν ότι το 2025 η χώρα έκανε βήματα πίσω: περισσότερη φτώχεια, μεγαλύτερη εξάρτηση, ανεπαρκής πρόσβαση, υπηρεσίες χωρίς διάρκεια και πολιτικές χωρίς αντίκρισμα. Ο αποκλεισμός δεν είναι θεωρητικός· είναι καθημερινότητα για χιλιάδες ανθρώπους που μένουν αόρατοι. Η Πολιτεία οφείλει να σταματήσει να αντιμετωπίζει την αναπηρία ως διοικητικό ζήτημα και να υιοθετήσει ουσιαστικές, καθολικές και σταθερές πολιτικές ισότητας. Αυτός ο Δεκάλογος πρέπει να είναι το σημείο αφετηρίας, όχι μια ακόμη έκθεση που θα ξεχαστεί.

Παρακαλούμε για τις άμεσες ενέργειές σας και για την ενημέρωσή μας.

Επισυνάπτεται το σχετικό Δελτίο Τύπου

Η Αναφέρουσα Βουλευτής

Αικατερίνη (Κατερίνα) Σπυριδάκη

Αθήνα: 02.12.2025
Αρ. Πρωτ.: 1581

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Ε.Σ.Α.μεΑ.: 3η Δεκέμβρη 2025 Εθνική και Παγκόσμια Ημέρα Ατόμων με Αναπηρία

Είναι γεγονός: Το 2025 ήταν χειρότερο από το 2024 για τα άτομα με αναπηρία, χρόνιες/ ή και σπάνιες παθήσεις και τις οικογένειές τους στην Ελλάδα - Ο ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΑΛΩΤΟΤΗΤΑΣ

Την 3^η Δεκέμβρη 2025, Εθνική και Παγκόσμια Ημέρα Ατόμων με Αναπηρία, η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία, η τριτοβάθμια κοινωνικοσυνδικαλιστική οργάνωση εκπροσώπησης των ατόμων με αναπηρία, χρόνιες ή/και σπάνιες παθήσεις και των οικογενειών τους στην Ελλάδα, με περισσότερα από 600 Σωματεία και Συλλόγους μέλη της, έχει καθήκον να παρουσιάσει την πραγματικότητα όπως τη βιώνει περισσότερο από το 10% του πληθυσμού της χώρας, η μεγαλύτερη κατηγορία ευάλωτων πολιτών. Η πραγματικότητα δυστυχώς είναι ότι το 2025 είναι χειρότερο για τα άτομα με αναπηρία σε σχέση με το 2024.

Χωρίς διάθεση δραματοποίησης αλλά με παράθεση γεγονότων και στοιχείων, για πολλοστή φορά κρούει τον κώδωνα του κινδύνου, προειδοποιώντας ότι η εφαρμογή συνδυαστικών μέτρων με στόχο την ολοκληρωμένη στήριξη των ατόμων με αναπηρία, χρόνιες ή/και σπάνιες παθήσεις και των οικογενειών τους, μέσω ενός συνολικού πλαισίου συνδυαστικών οικονομικών μέτρων, το οποίο θα έχει συνέχεια σε βάθος χρόνου, είναι πλέον **ΕΠΙΒΕΒΛΗΜΕΝΗ**.

Ο ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΑΛΩΤΟΤΗΤΑΣ

1. Φτώχεια - μεγαλύτερος αριθμός ατόμων με αναπηρία σε κίνδυνο

Κατά την τετραετία 2021-2024 [καταγράφεται σταθερή συνεχόμενη τάση αύξησης του ποσοστού κινδύνου φτώχειας](#) στα άτομα με αναπηρία: από 28,3% το 2021 ανήλθε σε 33% το 2024 και η τάση βαίνει επιδεινούμενη.

[Τα πλέον πρόσφατα στοιχεία](#) δείχνουν ότι το ¼ των ατόμων με αναπηρία διαβιώνει σε νοικοκυριά με συνολικό μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα -εκτός των προνοιακών ενισχύσεων και επιδομάτων- το οποίο κυμαίνεται σε επίπεδα έως 600 ευρώ. Ένα πολύ μεγάλο ποσοστό των ατόμων με αναπηρία στην Ελλάδα δυσκολεύεται να καλύψει βασικά έξοδα. Παρά τις κάποιες μικρές αυξήσεις στα αναπηρικά επιδόματα, που λίγοι λαμβάνουν, αυτά δεν επαρκούν για να καλυφθεί το κόστος ζωής, ειδικά σε περίοδο ακραίας ακρίβειας.

Η χώρα πέρασε 10 χρόνια οικονομικής κρίσης, υγειονομική κρίση λόγω της πανδημίας και σήμερα βρίσκεται σε σκληρή κρίση πληθωρισμού, η οποία δεν πληγώνει απλώς: εξανεμίζει το ελάχιστο εισόδημα των φτωχότερων σε αυτή τη χώρα.

2. Αύξηση της ιδιωτικής δαπάνης για υγεία - Ανικανοποίητες ανάγκες υγείας

Οι [έρευνες](#) τόσο του [Παρατηρητηρίου Θεμάτων Αναπηρίας της Ε.Σ.Α.μεΑ.](#) όσο και της [Eurostat](#) καταγράφουν ότι πολλά νοικοκυριά με άτομα με αναπηρία καταβάλλουν σημαντικές ιδιωτικές δαπάνες

για υγεία/θεραπείες - και το ποσοστό των ατόμων με αναπηρία με ανικανοποίητες ανάγκες υγείας στην Ελλάδα είναι πολύ υψηλό (ΠΟΥ). Αυτό σημαίνει ότι, ενώ αυξάνονται οι ανάγκες, η πρόσβαση/χρηματοδότηση δεν βελτιώνεται επαρκώς το 2025.

3. Εργασιακή συμπερίληψη: περιορισμένη πρόοδος, συνεχιζόμενος αποκλεισμός

Αν και ανακοινώνονται προγράμματα επιδοτούμενης απασχόλησης (π.χ. [θέσεις στους ΟΤΑ](#), ειδικά προγράμματα), τα συνολικά στοιχεία δείχνουν ότι ο εργασιακός αποκλεισμός παραμένει βασικό ζήτημα - και η ανάκαμψη θέσεων δεν αρκεί για να αλλάξει την εικόνα του 2025, καθώς η κλίμακα και η κάλυψη είναι περιορισμένες σε σχέση με το μέγεθος της ανάγκης. Ενδεικτικά, το [82% των νέων 15-24 ετών και το 49,2% των ατόμων ηλικίας «25-34 ετών» δεν έχουν εργαστεί ποτέ](#).

4. Κοινωνική προστασία - ανεπαρκής κάλυψη και αστάθεια προγραμμάτων

Ο «Προσωπικός Βοηθός» παραμένει πιλοτική υπηρεσία και η μακροπρόθεσμη χρηματοδότησή της καθώς και η καθολική εφαρμογή της παραμένει αβέβαιη. Το [αποτυχημένο μοντέλο αποϊδρυματοποίησης](#) εξακολουθεί να υφίσταται ενώ ακόμη δεν έχει φτάσει ούτε σε επίπεδο εξαγγελίας μία **Στρατηγική για τη Συμπερίληψη και τη Διαβίωση στην Κοινότητα στην Ελλάδα**. Η πλειονότητα των [ΣΥΔ](#) και των [ΚΑΑΠ ΑμεΑ](#) λειτουργούν δίχως σταθερή χρηματοδότηση ή/και έλεγχο. Αν κάποιες από τις υποσχόμενες παρεμβάσεις (όπως η αποϊδρυματοποίηση ή η [ενίσχυση κοινοτικών υπηρεσιών](#)) δεν υλοποιηθούν γρήγορα ή επαρκώς, υπάρχει κίνδυνος πολλές ανάγκες να παραμείνουν στο περιθώριο ενισχύοντας περαιτέρω τον κοινωνικό αποκλεισμό των πλέον αποκλεισμένων.

5. Αύξηση ληξιπρόθεσμων οφειλών

Η Ελλάδα κατέχει αρνητική διάκριση στον δείκτη «ποσοστό ατόμων με αναπηρία με ληξιπρόθεσμες οφειλές», καταγράφοντας [το υψηλότερο ποσοστό \(44,5%\)](#), υπερτετραπλάσιο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (10,2%).

6. Δυσβάσταχτο κόστος στέγασης

Ταυτόχρονα το 33% των ατόμων με αναπηρία ζουν σε νοικοκυριά με [υπερβολική επιβάρυνση από το κόστος στέγασης](#), ποσοστό που είναι το υψηλότερο στην ΕΕ και σχεδόν τριπλάσιο του μέσου όρου ΕΕ.

Πρόκειται για δείκτες, μαζί με την αύξηση των ληξιπρόθεσμων οφειλών, οι οποίοι επιδεινώνονται σε περιόδους γενικής ακρίβειας (2024→2025).

7. Προσβασιμότητα δημόσιων/ιδιωτικών υποδομών - αργή πρόοδος

Παρά κάποιες πρωτοβουλίες, η υλοποίηση έργων προσβασιμότητας είναι αργή, με αποτέλεσμα το 2025 πολλοί χώροι και συγκοινωνίες παραμένουν μη προσβάσιμοι - μια έλλειψη που διατηρεί ή εντείνει τον αποκλεισμό. (σημειώνεται ως πρόβλημα σε όλες τις [ετήσιες εκθέσεις της Ε.Σ.Α.μεΑ](#) από το 2017).

8. Ψυχολογική επιβάρυνση / κοινωνικός αποκλεισμός

Συνδυασμός οικονομικής πίεσης, ανεπαρκούς πρόσβασης στη φροντίδα και περιορισμένης απασχόλησης οδηγεί σε αυξημένο άγχος, φόβο και κοινωνική απομόνωση - αυτό αναγνωρίζεται στις [αναλύσεις](#) της Ε.Σ.Α.μεΑ. ως κρίσιμη παράμετρος επιβάρυνσης το 2025. Η οικονομική δυσπραγία, η αβεβαιότητα για παροχές και οι καθημερινές δυσκολίες (π.χ. προσβασιμότητα) επιβαρύνουν την ψυχική

υγεία και οι πολίτες να παραμένουν απομονωμένοι ή αόρατοι. Στο ερώτημα του Τακτικού Βαρόμετρου «Σε γενικές γραμμές, πως πιστεύετε ότι αντιμετωπίζονται τα άτομα αναπηρία από την ελληνική κοινωνία;», μόνο [το 8% των ατόμων με αναπηρία/χρόνιες παθήσεις θεωρούν ότι η αναπηρία αντιμετωπίζεται ισότιμα στην ελληνική κοινωνία](#). Η επικρατέστερη απάντηση είναι πως η αναπηρία αντιμετωπίζεται με «στερεότυπα και προκατάληψη» (56,1%), ακολουθεί η απάντηση «με όικοτο λύπηση» (34%) και έπεται η «αμηχανία» (33,2%).

9. Μεγάλα κενά και ελλείψεις στην Εκπαίδευση

Η έναρξη της σχολικής χρονιάς το Σεπτέμβριο του 2025 έφερε ξανά στο προσκήνιο το ζήτημα των [σημαντικών ελλείψεων](#) σε εκπαιδευτικούς [ΕΑΕ, Παράλληλης Στήριξης, Τμημάτων Ένταξης και σε ΕΒΠ](#), καθώς και σε [σχολικούς νοσηλευτές](#) σε πάρα πολλές περιοχές της χώρας. Μεγάλες ελλείψεις παραμένουν σε δρομολόγια σχολικών λεωφορείων. Οι εν λόγω [ελλείψεις](#) είναι σαφές ότι δυσχεραίνουν σημαντικά την πρόσβαση αλλά και τη συμμετοχή των μαθητών/τριών με αναπηρία στο υπέρτατο αγαθό της εκπαίδευσης, οδηγούν σε διακρίσεις λόγω της ετεροχρονισμένης έναρξης της φοίτησής τους έναντι των συνομήλικών τους ή/και της αδυναμίας κάλυψης του συνόλου των σχολικών δραστηριοτήτων από το υφιστάμενο προσωπικό. Σύμφωνα με την πληροφόρηση που λαμβάνει η Ε.Σ.Α.με.Α. από τις οργανώσεις-μέλη της, εγείρονται επίσης σοβαροί προβληματισμοί αναφορικά με το εύρος εφαρμογής των εξατομικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων των μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες με αντίστοιχη προσαρμογή του εκπαιδευτικού-διδακτικού υλικού.

10. Πολιτικές - στρατηγικές υποσχέσεις αλλά αργή και ελλιπής υλοποίηση

Στην Ελλάδα υλοποιείται η [Εθνική Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2024-2030](#), που ήταν ένα πάγιο αίτημα του αναπηρικού κινήματος, αλλά πολλά από τα μέτρα απαιτούν αποφασιστικότητα, χρόνο και χρηματοδότηση για να παράξουν αποτέλεσμα. Επομένως [το 2025 παραμένει στάσιμο σε αυτό το πεδίο](#) και τα προβλήματα εξακολουθούν να εμφανίζονται εντονότερα, χωρίς απόδοση μέτρων.

- [Διαβάστε εδώ τη Διακήρυξη της Ε.Σ.Α.με.Α. για την 3^η Δεκέμβρη 2025](#)
- [Διαβάστε εδώ τα αποτελέσματα του 1^{ου} Βαρόμετρου Δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία, χρόνιες ή/και σπάνιες παθήσεις](#)

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε με τον Πρόεδρο της Ε.Σ.Α.με.Α. κ. Ι. Βαρδακασάνη στο κινητό τηλέφωνο 6937157193.

Τώρα μπορείτε να ενημερωθείτε για όλες τις εξελίξεις στο χώρο της Αναπηρίας στην ιστοσελίδα της Ε.Σ.Α.με.Α.: www.esaea.gr ή www.esamea.gr.

ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ (Ε.Σ.Α.μ.Ε.Α.)
NATIONAL CONFEDERATION OF DISABLED PEOPLE (N.C.D.P.)

Προσβάσιμο αρχείο Microsoft Word (*.docx)

Το παρόν αρχείο ελέγχθηκε με το εργαλείο **Microsoft Accessibility Checker** και δε βρέθηκαν θέματα προσβασιμότητας. Τα άτομα με αναπηρία δε θα αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην ανάγνωσή του.